

(כא) באהל מועד מחוץ לפרכת אשר על-העזת יערוך אתו אהרן ובניו מערב עד-בקר לפני יהוה תקת עולם לדורתם מאת בני ישראל:

תורה המימה

(כא) מערב עד בקר. אין לך עבודה שכשרה מערב עד בקר אלא זו בלבד, מאי טעמא, דאמר קרא יערוך אותו, אותו מערב עד בקר ואין דבר אחר מערב עד בקר [פסחים נ"ט א].

מערב עד בקר. ת"ר, מערב עד בקר, תן לה מדתה שתהא דולקת מערב עד בקר, וכמה היא, שלשה ומחצה לוגין, חצי לוג לכל נר [מנחות פ"ט א].

תורה שלמה

המזבח ואני לא היה לי חלק בקרבנות, אמר ליה הקב"ה, חייך כל השבטים הקריבו חנוכה אחת ואתה לעצמך תעשה חנוכה מחוץ לפרכת העדות באהל מועד יערוך אותו אהרן ובניו. זה שאמר הכתוב תאות ענוים שמעת ה', לכך אמר הקב"ה למשה, ואתה תצוה וכתיב יערוך אותו אהרן ובניו, אמד הקב"ה למשה, צו את בני שיהו מביאין שמן זית כדי שיהא אהרן מדליק לפני. (תנחומא תצוה)

[ק"ב*] יערוך אותו אהרן וגו' לפני ה', ת"ר מזרח ומערב היו מונחים (השולחנות ראשן אחד למזרח וראשן אחד למערב דהיינו אורכן לאורכו של בית) דברי רבי, רבי אלעזר בר"ש אומר צפון ודרום. מ"ט דרבי גמר ממנורה מה מנורה מזרח ומערב אף הני מזרח ומערב, ומנורה גופא מנלן מדכתיב בנר מערבי יערוך אותו [אהרן וגו'] לפני ה' (דמשמע אותו לפני ה' ואין אחר לפני ה' אלמא חד הוא דהוי כלפי מערב לצד בית קדה"ק אלמא מזרח ומערב מונחים והחיצון של צד מערב קרי נר מערבי), ואי ס"ד צפון ודרום כולהו נמי לפני ה' נינהו (דכולהו פתילות שוות למערב) ור' אלעזר בר' שמעון מאי טעמא גמר מארון, מה ארון צפון ודרום (אורכו לרוחב הבית כדאמרין לעיל וכו') אף הני נמי צפון ודרום, ורבי ליגמר מארון דנין חוץ מחוץ (מנורה) ושלחן שניהם (בהיכל) ואין דנין חוץ מפנים. וראבר"ש לגמר ממנורה אמר לך מנורה גופה צפון ודרום הוה מנחה אלא והכתיב יערוך אותו אהרן ובניו דמצדד להו אצדודי. (מנחות צח.)

[ק"ג] מערב ועד בקר, תנו רבנן, תן לה מדתה שתהא דולקת והולכת מערב ועד בקר כו'. ושיערו חכמים חצי לוג מאורתא ועד צפרא. (מנחות פט.)

[ק"ג*] מערב עד בקר, זו הטבת הנרות של בין הערבים עם תמיד של בין הערבים, והטבת הנרות של בקר עם תמיד של בקר נאמר בו בבקר בבקר בהטיבו את הנרות. (ילקוט מאור האפלה)

[ק"ד] יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר, דתניא מערב ועד בקר, אין לך עבודה (מעבודות שהיו אמורות כיום) שכשרה מערב עד בקר אלא זו בלבד, מ"ט אמר קרא יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר, אותו מערב עד בקר ואין דבר אחר מערב עד בקר. ואיתקש קטרת לנרות וכו'. (פסחים נט., יומא טו. זבחים יא.)

[ק"ו] באהל מועד מחוץ לפרכת, שלא יטעה אותך יערוך לומר צריך הוא אורה, ראה מה כתיב מחוץ לפרכת וגו', לא היתה המנורה צריכה להנתן אלא לפני מן הפרכת, אצל הארון, והיא נתונה מחוץ לפרכת, להודיעך שאינו צריך אורה, למה אמר לך, בשביל לזכותך למאור. (תנ"י תצוה ה)

[ק"ז] באהל מועד מחוץ לפרכת, למה נאמר לפי שנאמר וישם את המנורה נכח השלחן, איני יודע אם סמוכה לפרכת אם סמוכה לפתח, כשהוא אומר מחוץ לפרכת, הרי סמוכה לפרכת יותר מן הפתח. מיכן אמרו המנורה בדרום והשלחן בצפון ומזבח הזהב משוך מבין שניהם לחוץ ושלשתן היו עומדים בשליש הבית רחוק מן הפתח שני שלישים. (מדרש הגדול)

[ק"ח] אשר על העדות, עדות הוא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל, אם תאמר לאורה הוא צריך, והלא כל אותן ארבעים שנה שהלכו ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו, דכתיב וה' הולך לפניו יומם בעמוד ענן, אלא עדות היא לכל באי העולם שהשכינה שורה בישראל מאי עדותה, אמר רבא זה נר מערבי, שנותן בה כמדת חברותיה, ממנה היה מדליק ובה היה מסיים. (מדרש הגדול)

[ק"ט] יערוך אותו אהרן ובניו, מה ת"ל, לפי שנאמר אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות יכול יהיה כהן אחד נכנס בשבעה נירות, תלמוד לומר להעלות נר תמיד. יכול לא יהיה כהן אחד נכנס בשבעת נרות, אבל יהיו שבעה כהנים נכנסים בשבעה נירות, ת"ל יערוך אותו אהרן ובניו, הא אהרן ובניו אינם עורכים אלא אחד. (תו"כ אמור פ"ג ה"י)

[ק"י] יערוך אותו אהרן ובניו, יערוך אותו אהרן מה ת"ל, לפי שנאמר יערוך אותו אהרן ובניו, יכול שנים שלשה כהנים מדליקין, ת"ל יערוך אותו אהרן. (מדרש הגדול ויקרא כד, ג.)

[ק"יא] אהרן ובניו, מכאן שהדלקת הנרות כשרה בכהן הדייט. (מדרש הביאור כ"ה)

[ק"יב] יערוך אותו אהרן ובניו, א"ר מאיר אמר הקב"ה חביב עלי נרות שאהרן מדליק, מן המאורות שקבעתי בשמים, למה, שבשעה שהקריבו הנשיאים חנוכת המזבח ולא הקריב שבט לוי, היה אהרן נפשו עגומה, אמר, כל הנשיאים הקריבו בחנוכת

[קיד*] [מערב עד בקר], נס היה בנר מערבי, שכל הנירות מדה אחת היה נותן בהם שמן, וכל הנירות היו כבין ונר מערבי היה דולק והולך כל היום וממנו היה כהן גדול מדליק את הנירות בין הערבים. (מדרש חדש על התורה)

[קטו] לפני ה', שלא יתקן בחוץ ויכניס. (תו"כ אמור פ"ח פ"ז הי"ב)

[קטז] לפני ה', לרבות שילה ונוב וגבעון ובית עולמים. (מדרש הגדול)

[קיז] חקת עולם לדורותם, מבנין אב משני כתובים כיצד, לא [הרי] פרשת הנרות כהרי פרשת שלוח טמאים, ולא פרשת שלוח טמאים כהרי פרשת הנרות, הצד השווה שבהם שזה בצו מיד ולדורות, אף כל דבר שהוא בצו יהא מיד ולדורות. (ברייתא דר"י בתו"כ)

[קיח] חקת עולם, חוק הוא ממי שאמר והיה העולם. (מדרש הגדול)

[קיט] חקת עולם לדורותם, זה בשורה לעתיד לבוא. (לקח טוב)

[קכ] לדורותם, שינהוג הדבר לדורות. (מדרש הגדול)

[קכא] לדורותם, אע"פ שאין לנו מקדש בעונותינו הרי בתי כנסיות ובתי מדרשות. תניא כל הרגיל בהדלקת בתי כנסיות ובתי מדרשות זוכה למלוכה דכת' ונר הוליד את קיש וקיש הוליד את שאול, וכת' ויהי איש מבנימין ושמו קיש בן אביאל, אביאל שמו, ולמה נקרא שמו נר שהיה מדליק נידות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לכך זכה ויצא ממנו שאול. (מדרש הגדול)

[קכב] מאת בני ישראל, משל צבור. (מדרש הגדול)

[קכג] מאת בני ישראל, ולא מן העכו"ם. (לקח טוב)

[קכד] מאת בני ישראל, לזכות את ישראל, אבל הוא אור ועמו שרוי אור ומלבושו אור ומשרתיו אש לזהט וכרסייה שביבין דינור וכבודו מלא כל הארץ ואינו צריך לאורה, אלא לזכות את ישראל, אמד להם אם הארתם משכנותי בעולם הזה אני מאיר לכם ומחשיך לאומות העולם שנאמר כי הנה החושך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ה'. (מדרש הגדול)

(טו) וְעֵשִׂיתָ חֹשֶׁן מִשְׁפַּט מְעֵשֶׂה חֹשֶׁב כְּמַעֲשֵׂה אֶפֶד תַּעֲשֶׂנוּ זֶהב תְּכַלֵּת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְיֵשֶׁשׁ מְשֻׁזַר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

תורה תמימה

(כא) ועשית חשן משפט וגו'. ת"ר, חושן ואפוד חוטן כפול עשרים ושמונה, דכתיב ועשית חשן משפט זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר, ארבעה דשיתא שיתא הא עשרין וארבעה דזהב הא עשרין ותמניא [יומא ע"ב א'].

כמעשה אפוד תעשנו. תניא, א"ר יהודה, יכול כשם שזה כפול זה כפול, ת"ל זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר, לאלה הקשתיו ולא לכפלות הקשתיו [תו"כ פ' ויקרא, ב' ד'].

תורה שלמה

זהב, שם) לזהב שוה לו לא שוה לכפילות [לכפולו כתי"ר]. (תו"כ דבורא דנרבה פ"ו)

[נט] ועשית... כמעשה אפוד תעשנו זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר, ת"ר דברים שנאמר בהן שש חוטן כפול ששה וכו' חושן ואפוד עשרים ושמונה מנא לך, דכתיב ועשית חשן משפט מעשה חושב כמעשה אפוד תעשנו זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר, ארבעה דשיתא שיתא עשרין וארבעה, זהב ארבעה הא עשרין ותמניא. ואימא זהב נמי ששה אמר רב אחא בר יעקב אמר קרא וקצץ פתילים, פתיל פתילים הרי כאן ד', רב אשי אמר אמר קרא לעשות בתוך התכלת ובתוך הארגמן, היכי נעביד, נעביד ארבעה דתרי הוי להו תמניא, נעביד תרי דתרי תרי ותרי דחד חד, ועשית שיהיו כל עשיותיו שוות. (יומא עב.)

[נו] ועשית חשן משפט, מלמד שהוא נעשה לדין וכן הוא אומר ושאל לו במשפט האורים, בסדר האורים לא נאמר אלא במשפט האורים, מלמד כשהן יוצאין למלחמה שואלין באורים ותומים אם לנצח אם לינצח, לכך נאמר חשן משפט. (מדרש הגדול)

[נז] ועשית חשן משפט, אמר ר' סימון כשם שהקרבות מכפרין כך הבגדים מכפרין וכו', חושן היה מכפר על מטי הדין כמה דאת אמר ועשית חשן משפט. (ירושלמי יומא פ"ד ה"ג)

[נח] כמעשה אפוד תעשנו זהב, כיוצא בו אמר ר' יהודה ועשית חשן משפט מעשה חושב כמעשה אפוד תעשנו [זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר, כת"י רומי] יכול כשם שזה כפול (פי' שזה חשן כפול דכתיב ביה בהדיא כך האפוד. זי"ר) זה כפול, ת"ל זהב, (יתירא הוא דכתיב כמעשה האפוד ממילא ידעינן שהוא

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !